

Методика регулювання доходів населення по регіонах

Л. ГОРДІЄНКО

Черкаський державний технологічний університет

У статті з'ясовано специфіку, генеалогію та важелі регулювання доходів населення. Виявлено причини неефективності регулятивного механізму. Розроблено формалізовану модель регулювання доходів із урахуванням чинників впливу.

В статті определена специфика, изучена генеалогия и рычаги регулирования доходов населения. Выявлены причины неэффективности регулятивного механизма. Разработана формализованная модель регулирования доходов с учетом факторов влияния.

The article deals with the specification, genealogy and ways of public income regulation. The reasons of regulatory mechanism inefficiency were revealed. The formalized model of public income regulation with considering impact factors.

Ключові слова: доходи населення, регулятивний механізм, параметри моделі, трансферти, податок з доходу.

Постановка проблеми. Забезпечення гідного рівня життя населення — одна із найважливіших функцій держави. Ст. 48 Конституції України гарантує кожному громадянину та членам його родини право на достатній життєвий рівень, який би забезпечував потреби у повноцінному харчуванні, одязі, житлі¹. Доходи населення є важливим макроекономічним індикатором, який відображає не лише достаток, а й рівень соціально-економічного розвитку країни. Забезпечення зростання рівня доходів — основа програм політичних партій та їхніх коаліцій, які беруть участь у виборах практично в усіх країнах світу. Навіть незначне зменшення цього показника, яке позначається на життєвому рівні громадян країни, призводить до соціальних збурень, які можна спостерігати нині в окремих країнах ЄС, зокрема Греції, де дії уряду країни щодо зменшення оплати праці у бюджетних установах, скорочення соціальних допомог для впорядкування фінансів у зв'язку із загальносвітовою кризою викликали низку страйків.

Україна вагомо погіршила позиції серед країн СНД за основними макроекономічними індикаторами, про що свідчать дані табл. 1.

Як бачимо, за всіма наведеними критеріями Україна займає останні місця серед країн СНД.

Значне погіршення макроекономічних показників негативно позначилось на доходах населення.

Так, індекс реальної заробітної плати в середньому за 2009 р. відносно 2008 р. становив 90,8%².

Порівняємо рівень доходів населення України, Росії і Білорусі, зіставивши місячні середньодушові доходи населення цих країн (табл. 2)³.

Наведені дані свідчать, що рівень доходів населення України за останні чотири роки практично збігається з рівнем доходів населення Білорусі, але значно поступається цьому показнику в Росії. Для забезпечення зростання доходів населення України у Бюджетній декларації на 2011р. передбачено:

- системно підвищити мінімальну заробітну плату, посадовий оклад (тарифну ставку) працівника І тарифного розряду Єдиної тарифної сітки, прожитковий мінімум та рівень забезпечення прожиткового мінімуму;

- надати соціальну допомогу, включаючи пільги, залежно від матеріального становища сім'ї, а також підготувати пропозиції щодо поступової монетизації пільг на проїзд у транспорті;

- надати пільги та компенсації за професійною ознакою відповідним категоріям громадян з урахуванням їхнього матеріального становища та фінансування їх за рахунок коштів підприємств і установ;

- збільшити допомогу при народженні дитини⁴.

Регіони України характеризуються різним соціально-економічним розвитком. Але економічний потенціал усіх регіонів значно більший за нинішній.

¹ Конституція України. Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. — Електронний ресурс. — Режим доступу: url: <http://www.rada.gov.ua/const/const1.htm>.

² Офіційний сайт Держкомстату України. — Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

³ Офіційний сайт Держкомстату України. — Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>; Офіційний сайт Федеральної служби державної статистики Російської федерації. — Електронний ресурс. — Режим доступу: http://www.gks.ru/bgd/regl/b09_11/IssWWW.exe/Stg/d01/07-01.htm; Офіційний сайт Національного статистичного комітету Республіки Білорусь. — Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://www.belstat.gov.by/homep/ru/indicators/uroven.php>.

⁴ Постанова КМУ «Про схвалення Декларації цілей та завдань бюджету на 2011 рік (Бюджетної декларації) від 19 квітня 2010 р., № 315.

Таблиця 1

Основні макроекономічні показники країн СНД (2009 р. % до 2008 р.)*

Країни	ВВП	Промислова продукція	Роздрібний товарообіг	Експорт	Імпорт	Індекс інфляції
Азербайджан	109,3	108,6	108,9	30,8	85,4	101,5
Вірменія	85,6	92,2	101,0	66,6	74,7	103,4
Білорусь	100,2	97,2	103,0	65,3	72,5	113,0
Казахстан	101,2	101,7	96,1	60,7	75,0	107,3
Киргизстан	102,3	93,6	99,9	77,6	74,7	106,8
Молдова	92,3	77,8	95,6	81,6	66,9	100,0
Росія	92,1	89,2	94,5	64,5	62,7	111,7
Україна	85,0	78,1	83,4	59,3	53,1	115,9

*Джерело: Офіційний сайт Міждержавного статистичного комітету співдружності незалежних держав. — Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://www.cisstat.com>.

Так, у Карпатському та Кримському регіонах є унікальні туристичні та оздоровчі можливості, в Івано-Франківській, Житомирській, Чернігівській областях — ресурсна база для деревообробної промисловості, у Волинській, Рівненській, Чернівецькій — можливості розвитку молочних та м'ясних порід худоби тощо.

Рівень доходів населення, зокрема заробітної плати, безпосередньо залежить від рівня виробництва, тому оцінка добробуту є важливою складовою державної регуляторної політики для нинішніх реалій України.

Беручи до уваги сучасний стан соціально-економічного розвитку України, незначний рівень доходів населення, можна констатувати, що тема дослідження є актуальною.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Проблемам доходів населення присвятили свої праці відомі зарубіжні вчені: Дж. К. Гелбрейт, Дж. Р. Коммонс, Ф. Коуел, П. Дж. Ламберт, Я. Таката, Дж. Хелман, К. Хорнбек; серед російських — Л. Абалкін, В. Бобкова, Ю. Кокін, Г. Саркісян, С. Синельников-Мурільов, С. Тарасова, Р. Яковлев.

Цю проблему досліджували також українські вчені, враховуючи не лише її економічний, а й юридичний, демографічний, соціологічний аспекти. Умовно дослідження цієї проблеми можна розглянути за двома напрямками. За першим — з'ясовуються загальнотеоретичні аспекти, за другим — дослідження фокусуються на окремих чинниках доходів населення — оподаткуванні, соціальних показниках, заробітній платі, соціальних допомогах тощо. Загальнотеоретичні аспекти макроекономічного рівня розглянуто у працях О. Амоші, А. Базилюка, Д. Богині, В. Гейця, С. Гриневської, Т. Кір'ян, А. Колота, Е. Лібанової, С. Тютюникової та ін. Так, наприклад, Н. Холод у своїх працях обґрунтовує теоретико-методологічні підходи до розподілу і перерозподілу доходів у перехідних економічних системах, аналізує джерела та механізми розподілу доходів населення, визначає напрями підвищення добробуту населення⁵.

Другий напрям представлений працями В. Мандибури, О. Марець, С. Полякової, Х. Шерби та ін. Наприклад, К. Швабій з'ясовує теоретичні основи оподаткування доходів населення, аналізує рівень

Таблиця 2

Рівень середньомісячних доходів населення України, Росії та Білорусі (грн)**

	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.
Україна	845,98	1124,25	1531,96	1633,3
Росія	1896,46	2495,39	3193,49	4374,86
Білорусь	833,8	1007,8	1296,4	1510,3

**Переведення даних до гривневого еквівалента здійснено згідно з офіційним курсом гривні до російського та білоруського рубля за середньозваженим річним курсом НБУ.

⁵ Холод Н. М. Розподіл доходів та бідність у перехідних економіках: монографія / Н. М. Холод / Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. — 442 с.; Холод Н. М. Інституційні чинники розподілу і перерозподілу доходів населення в Україні / Н. М. Холод / Інституційні засади формування економічної системи України: теорія і практика / За ред. З. Ватаманюка. — Львів: «Новий світ — 2000», 2005. — С. 595–621.

податкового тягара, пропонує науково-обґрунтовані напрями державної політики у сфері оподаткування⁶.

Незважаючи на значну кількість публікацій з цієї проблематики, необхідність продовження досліджень зумовлюється такими причинами:

- реалізація структурних реформ змінює соціально-економічне становище і вимагає нових підходів до формування регулятивних механізмів, зокрема і щодо доходів населення;

- Україні доводиться долати наслідки світової фінансової кризи, тому необхідні дослідження, відповідні цій стадії розвитку України.

Вирішення цієї проблеми перебуває в центрі уваги Президента України, Кабінету Міністрів та Верховної Ради України протягом першого півріччя 2010 р. Запропоновані відповідні реформи у багатьох напрямках соціально-економічного розвитку, які спрямовані на збільшення доходів населення.

Метою дослідження є розробка методики регулювання доходів населення по регіонах з відповідним економіко-математичним обґрунтуванням. Завдання статті такі:

- виявити причини недосконалості методичних підходів щодо регулювання доходів населення;

- розробити алгоритм методики регулювання рівня доходів на регіональному рівні;

- сформулювати відповідну методику з використанням економіко-математичних методів.

Виклад основного матеріалу. Формування доходів населення України періоду незалежності має певні історичні, ментальні, економічні та політичні витоки. В історичному аспекті — механізм формування доходів увібрав у себе схеми, які діяли ще за часів Радянського Союзу, коли заробітна плата була гарантованою, її рівень забезпечував основні потреби працівника, рівень соціальної захищеності був значним. У ментальному — відчувається певне бажання працівників ухилитися від виконання обов'язків за збереження зарплати, уникати оподаткування доходів та отримувати їх за тінюваними схемами. Економічний аспект включає відповідні механізми регулювання доходів через систему відповідних установ, нормативних актів, преференцій тощо. Політична складова формування доходів протягом періоду незалежності превалює над іншими. Політичні лідери і партії намагаються забезпечити гідний рівень життя населенню, інколи не зовсім узгоджуючи реальні фінансові можливості держави з декларова-

ними цілями. Проте українська політика не є новою та особливою. Про такі традиції політиків пише відомий німецький учений-фінансист Ш. Бланкарт: «Бюджетно-політичні цілі досить часто декларуються, що, проте, не означає їх досягнення»⁷.

Механізм формування та державного регулювання рівня доходів населення, який сформувався в Україні, включає юридичну базу, державні інституції, фінансові ресурси, зокрема бюджетні, відповідні важелі впливу, не здатен суттєво покращити добробут населення. Україна вступає у друге десятиріччя XXI ст. зі зростаючим розшаруванням населення за статками, значним рівнем гінізації доходів, високими, навіть порівняно з найменш економічно розвиненими країнами Європи, рівнями безробіття та інфляції. Рівень оплати праці, який наприкінці 2009 р. складав у межах 200 євро у зіставленні з цінами на окремі побутові товари, які сягають європейських, також не може вважатись позитивним.

Наведене вище свідчить про недосконалість державної соціальної політики щодо регулювання доходів населення, що певним чином обумовлюється недостатньою науковою обґрунтованістю методичних підходів щодо вирішення цього завдання. Додаткові складності створюють політичні, економічні та соціальні проблеми — перманентну політичну протидію політичних партій та блоків, незавершеність економічних реформ, відсутність чіткого зовнішньополітичного курсу, відсутність наукового забезпечення щодо регулювання рівня доходів населення, зокрема і на регіональному рівні.

Дослідження такого складного процесу як регулювання доходів населення в Україні з використанням інструментарію лише однієї наукової дисципліни не дозволить отримати адекватні реальності результати. Доцільно виконувати ці дослідження із застосуванням інструментарію регіоналістики — міждисциплінарної науки, яка вивчає об'єктивні процеси регіоналізації (географічні, політичні, економічні, культурні) у їх взаємозв'язку з урахуванням впливу глобалізації⁸.

Засновником регіоналістики вважається Уолтер Айзард, який у своїй праці «Методи регіонального аналізу» намітив трансформацію регіональної економіки в регіоналістику за рахунок розвитку не лише економіки, а й політики та екології⁹.

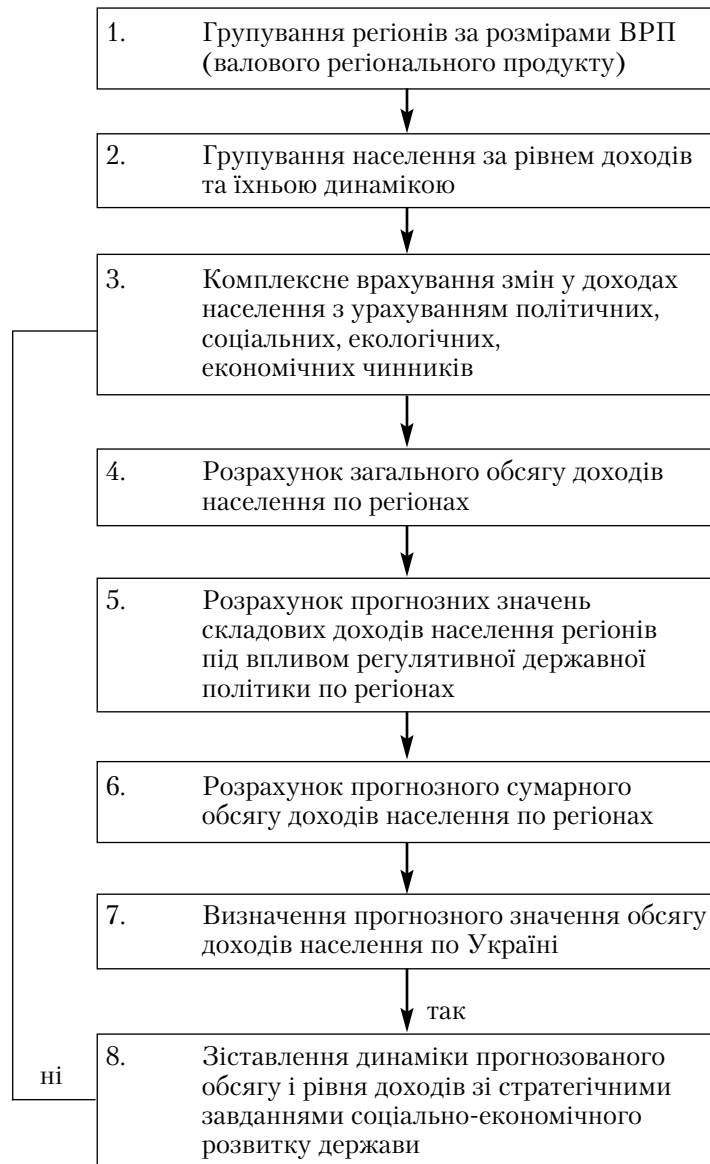
Використовуючи інструментарій регіоналістики, зокрема сукупність аналітичних методів, розробимо

⁶ Швабій К. І. Оподаткування доходів населення: проблеми науки та практики: монографія / К. І. Швабій. — Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2009. — 296 с.

⁷ Бланкарт Шарль. Державні фінанси в умовах демократії: Вступ до фінансової науки / Шарль Бланкарт / Пер. з нім. С. І. Терещенко та О. О. Терещенка. — К. : Либідь, 2000. — С. 84, 124.

⁸ Регіоналістика. — Електронний ресурс. — Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki>.

⁹ Айзард У. Методи регіонального аналізу / У. Айзард. — М. : Прогрес, 1966. — 660 с.

Рис. Алгоритм дослідження обсягів доходів населення по регіонах

методику регулювання доходів населення в регіональному розрізі. Методика ґрунтується на врахуванні:

- географічного розподілу праці і відповідно рівнів оплати праці;
- різного рівня економічного розвитку регіонів;
- наявності політичної складової у формуванні доходів населення.

Алгоритм запропонованої методики зображено на рисунку.

Зі всього комплексу складових запропонованої методики більш детально зупинемося на аналітичному обґрунтуванні.

Для моделювання доходів населення на регіональному рівні з'ясуємо зв'язок між доходами населення в певних регіонах із відповідним валовим регіональним продуктом (ВРП).

Стандартний підхід для моделювання доходів у регіональному аспекті полягає в побудові системи економетричних рівнянь. Але застосування цього підходу пов'язано як з методологічними, так і з суто технічними труднощами, зокрема із обмеженістю достовірної статистичної інформації (якщо будувати модель для кожного з 27 регіонів), громіздкістю алгоритмів і розрахунків, складністю формалізації та використання.

Тому доцільно згрупувати регіони за ознакою обсягу ВРП за наявною статистичною інформацією.

Для групування побудуємо інтервальний ряд розподілу регіонів за обсягом ВРП (табл. 3).

Статистичний аналіз ВРП (див. табл. 3) свідчить, що всі регіони України за обсягами ВРП та доходами населення можна розподілити на чотири стійкі групи (таблиці 4, 5).

Таблиця 3

Інтервальний ряд розподілу кількості регіонів за обсягом ВРП

ВРП, млн грн	<21	21-41	41-61	61-81	81-101	>101
Кількість регіонів	16	4	4	0	0	3
№ групи	IV	III	II			I

Для кожної групи по роках було розраховано відносні частки (питома вага) ВРП у ВВП країни.

У такі ж групи було згруповано регіони і за обсягом доходів населення (див. табл. 5). Отже, перші три групи, що складаються із 10 регіонів, виробляють близько 76% ВВП, на них припадає близько 67% сукупних доходів населення. При цьому ці

частки по роках досліджуваного інтервалу залишаються стійкими з варіацією 1-3%.

Аналіз даних (див. таблиці 4, 5) свідчить, що загалом відносні частки доходу кожної групи у сукупному доході та відносні частки ВРП у ВВП країни на досліджуваному інтервалі майже не змінюються.

Таблиця 4

Динаміка валового регіонального продукту

№ групи			2004	2005	2006	2007	2008
	Україна	Y	345 113	441 452	544 153	720 731	948 056
I	м. Київ	Y ₁₁	61 357	77 124	95 267	135 900	169 564
	Донецька	Y ₁₂	45 617	58 044	72 361	92 093	117 646
	Дніпропетровська	Y ₁₈	30 040	41 227	52 347	71 173	104 687
	Всього	Y ₁	137 014	176 395	219 975	299 166	391 897
	Y ₁ /Y		0,3970	0,3996	0,4043	0,4151	0,4134
II	Харківська	Y ₂₁	20 524	25 618	32 023	43 868	59 389
	Одеська	Y ₂₂	17 029	20 762	24 898	33 116	46 994
	Запорізька	Y ₂₈	15 255	19 968	24 787	33 158	42 445
	Луганська	Y ₂₄	14 672	19 716	24 159	32 280	42 985
	Всього	Y ₁₂	67 480	86 064	105 867	142 422	191 813
	Y ₂ /Y		0,1955	0,1950	0,1946	0,1976	0,2023
III	Львівська	Y ₈₁	13 992	17 192	21 486	27 987	35 534
	Полтавська	Y ₈₂	13 983	18 099	22 179	28 355	34 118
	Київська	Y ₈₈	11 883	15 362	19 188	26 221	35 687
	Автономна Республіка Крим	Y ₈₄	9 901	12 848	16 044	20 874	27 365
	Всього	Y ₈	49 759	63 501	78 897	103 437	132 704
	Y ₃ /Y		0,1442	0,1438	0,1450	0,1435	0,1400
IV	Інші		90 860	115 492	139 414	175 706	231 642
	Всього	Y ₄	90 860	115 492	139 414	175 706	231 642
	Y ₄ /Y		0,2633	0,2616	0,2562	0,2438	0,2443
Довідково:	(Y ₁ +Y ₂ +Y ₃)/Y		0,7367	0,7384	0,7438	0,7562	0,7557

Розподіл доходів населення по регіонах будемо визначати за групами, сформованими в табл. 3. Запишемо рівняння для сукупного доходу населення по країні:

$$W(t) = W^{(I)}(t) + W^{(II)}(t) + W^{(III)}(t) + W^{(IV)}(t) = \sum_{i=1}^4 W^{(i)}(t),$$

де $W(t)$ — доходи населення по країні за рік; $W^{(i)}(t)$ — доходи населення в i -тій групі регіонів $i = 1, 4$.

Введемо відносні частки доходів кожної групи регіонів у сукупному доході:

$$K_i(t) = \frac{W^{(i)}(t)}{W(t)}.$$

Використавши перетворення, одержимо:

$$W^{(i)}(t) = K_i(t)W(t).$$

Специфіка методики прогнозування доходів населення в регіональному розрізі полягає у врахуванні чинників впливу та коригуючих коефіцієнтів, які впливають на складові доходи населення — заробітної плати, прибутку, змішаного доходу та соціальних допомог.

Методика регулювання обсягів доходів населення ґрунтується на даних щодо доходів населення у попередньому періоді (базовому), моніторингу змін у доходах у поточному періоді та прогнозуванні доходів у майбутніх періодах. Введемо такі позначення:

Таблиця 5

Динаміка доходів населення за регіонами України

млн грн

			2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Україна	W	274 241	381 404	472 061	623 289	845 641	897 669
I	м. Київ	W_{11}	30 594	43 348	57 307	77 435	109 781	119 298
	Донецька	W_{12}	29 497	40 753	50 947	67 057	92 213	98 116
	Дніпропетровська	W_{13}	22 241	31 344	38 694	50 955	68 420	72 448
	Всього	$W^{(I)}$	82 332	115 445	146 948	195 447	270 414	289 862
	$K1 = W^{(I)}/W$		0,3002	0,3027	0,3113	0,3136	0,3198	0,3229
II	Харківська	W_{21}	16 524	22 926	28 188	37 835	51 971	53 803
	Одеська	W_{22}	13 467	18 558	22 457	29 186	39 367	42 181
	Запорізька	W_{23}	11 807	16 360	20 148	26 424	35 628	38 016
	Луганська	W_{24}	12 885	17 860	22 042	28 967	39 861	42 918
	Всього	$W^{(II)}$	54 683	75 704	92 835	122 412	166 827	176 918
	$K2 = W^{(II)}/W$		0,1994	0,1985	0,1967	0,1964	0,1973	0,1971
III	Львівська	W_{31}	14 352	19 823	23 804	31 361	42 220	44 533
	Полтавська	W_{32}	9 260	12 831	15 573	20 283	27 024	28 239
	Київська	W_{33}	9 929	13 824	17 424	23 145	31 666	33 763
	Автономна Республіка Крим	W_{34}	10 022	13 883	16 834	22 878	30 386	32 385
	Всього	$W^{(III)}$	43 563	60 361	73 635	97 667	131 296	138 920
	$K3 = W^{(III)}/W$		0,1588	0,1583	0,1560	0,1567	0,1553	0,1548
IV	Інші	$W^{(IV)}$	93 663	129 894	158 643	207 763	277 104	291 969
	Всього	$W^{(IV)}$	93 663	129 894	158 643	207 763	277 104	291 969
	$K4 = W^{(IV)}/W$		0,3415	0,3406	0,3361	0,3333	0,3277	0,3253
Довідково:	$(W^{(I)} + W^{(II)} + W^{(III)})/W$		0,6585	0,6594	0,6639	0,6667	0,6723	0,6747

W – обсяг доходів населення;
 N_1 – обсяг заробітної плати (грошовий вимір);
 N_2 – обсяг прибутку та змішаного доходу населення (грошовий вимір);
 N_3 – обсяг соціальних допомог (грошовий вимір);
 β – параметр моделі, який враховує зміни у фінансовій політиці соціального спрямування, які може здійснювати уряд у заданому періоді часу;

n_1, n_2, n_3 – коригуючі коефіцієнти, які враховують зміни в обсягах складових доходу населення, зокрема:

n_1 – щодо заробітної плати;
 n_2 – щодо прибутку та змішаного доходу;
 n_3 – щодо соціальних допомог.
 $t, t_1, t+1$ – індекси, які враховують заданий період часу, зокрема:
 t – базового періоду;
 t_1 – поточного періоду;
 $t+1$ – майбутнього періоду.

Параметр моделі визначається за формулою:

$$\beta = 1 - \frac{\Delta W}{\Delta F}, \quad \beta \leq 1.$$

Коригуючі коефіцієнти n_1, n_2, n_3 визначаються за такими формулами:

$$n_1 = 1 - \frac{\Delta N_1}{\Delta F}, \quad n_1 \leq 1;$$

$$n_2 = 1 - \frac{\Delta N_2}{\Delta F}, \quad n_2 \leq 1;$$

$$n_3 = 1 - \frac{\Delta N_3}{\Delta F}, \quad n_3 \leq 1.$$

Обсяг доходів населення у базовому періоді є відомим, і інформація про загальні доходи та його складові оприлюднюється у засобах інформації, через мережу Інтернет і публікується у статистичних збірниках Державного комітету статистики України. Його можна записати так:

$$W = N_1 + N_2 + N_3.$$

Відповідно протягом поточного періоду на рівень доходів населення впливають дії Президента та Верховної Ради України, а також Кабінету Міністрів України, які через Закон України «Про Державний бюджет України» та інші нормативні акти можуть регулювати обсяги доходів. Тому ці зміни враховуються коригуючим параметром β та коригуючими коефіцієнтами n_1, n_2, n_3 .

З урахуванням позначень складові обсягу доходу населення у поточному періоді використовується така специфікація моделі:

$$W(t_1) = \beta(t) + \beta^*(t_1)$$

$$N_1(t_1) = N_1 + N_1 n_1(t_1)$$

$$N_2(t_1) = N_2 + N_2 n_2(t_1)$$

$$N_3(t_1) = N_3 + N_3 n_3(t_1)$$

β^* – визначається експертним шляхом.

Таким чином, економіко-математична модель регулювання рівня доходів населення у поточному періоді буде мати такий вигляд:

$$W(t) = \beta(t_1)[N_1(t_1) + N_2(t) + N_3(t)].$$

Якщо прогнозувати рівень змін доходів населення під впливом регуляторної політики держави у прогнозованому періоді, параметр моделі матиме такий вигляд:

$$\beta(t+1) = \beta(t) + (1 - \beta^{**}(t+1)),$$

де β^{**} – коригуючий параметр моделі, який враховує зміни у фінансовій політиці соціального спрямування, які ініціюються державою у майбутньому періоді.

Відповідно коригуючі коефіцієнти визначаються з таких же міркувань за такими рекурентними формулами:

$$n_1(t+1) = n_1(t) + (1 - n_1^{**}(t+1))$$

$$n_2(t+1) = n_2(t) + (1 - n_2^{**}(t+1))$$

$$n_3(t+1) = n_3(t) + (1 - n_3^{**}(t+1)).$$

Відповідно складові доходи населення у прогнозованому періоді можна визначити з використанням такої специфікації моделі:

$$N_1(t+1) = N_1 + N(t_1)n_1(t+1)$$

$$N_2(t+1) = N_2(t)n_2(t+1)$$

$$N_3(t+1) = N_3(t)n_3(t+1).$$

З урахуванням можливих передбачень щодо врахування змін у фінансовій політиці соціального спрямування (рівень інфляції, збільшення рівня оплати праці працівникам бюджетних установ, зміни рівня соціальних стандартів, політики МВФ щодо України, коливання курсу національної валюти тощо) обсяг доходів населення у прогнозованому періоді можна визначити так:

$$W(t+1) = \beta(t+1)[N_1(t+1) + N_2(t+1) + N_3(t+1)].$$

Висновки. Виконане дослідження дозволяє зробити такі висновки:

➤ у сфері регулювання доходів населення регулятивна політика потребує суттєвих уточнень та корективів у напрямі збалансування рівнів доходів і темпів зростання ВВП;

➤ запропонована методика регулювання рівня доходів у розрізі регіонів, розроблена з огляду на сучасні науково-методичні підходи, дозволяє ефективно виконувати дослідження та регулювати рівень доходів з урахуванням обумовлених чинників.

Беручи до уваги актуальність дослідження, доцільно продовжити наукові пошуки формування оптимальних пропорцій щодо рівня доходів населення у розрізі регіонів.